

Parlamenti konferencia a KAP-ról Párizsban

Október 18-án került sor Párizsban a hagyományos parlamenti konferencia-sorozat keretében arra a rendezvényre, ami ez alkalommal a KAP jövőjével foglalkozott. Az aktualitást a KAP jövőjével kapcsolatos, bő egy éve folyó uniós és nemzeti szintű tárgyalások jelentik, ahol az elkövetkező hónapok mindenki egybehangzó véleménye szerint meghatározók lesznek a 2013. utáni KAP szempontjából. A konferencia társelnökei Agnès Le Brun EP-képviselő, az EP mezőgazdasági és vidékfejlesztési bizottságának tagja és Germinal Peiro, Dordogne megye parlamenti képviselője, a Nemzetgyűlés gazdasági bizottságának tagja¹ voltak.

Agnès Le Brun bevezetőjében arra helyezte a hangsúlyt, hogy Európának olyan mezőgazdaságra van szüksége a jövőben, ami egyesíti a fenntarthatóság és a termelékenység szempontjait, biztosítja az uniós lakosság önellátását, vagy legalábbis az élelmezési függetlenséget. A KAP-nak a jövőben a környezetvédelem szempontjait is messzemenően figyelembe kell venni, a korábban alkalmazott termelési módok kevés kivétellel ezekre nem voltak tekintettel, a produktivista szemlélet kifejezetten szembement a fenntarthatósággal. Nem lehet figyelmen kívül hagyni a KAP szociális vonzatait sem, olyan közös agrárpolitikára van szükség, ami hosszú távon biztosítja a vidéki területek életképességét, a munkahelyek megtartását a rurális környezetben is.

A KAP jövőjével és az uniós büdzsével kapcsolatosan szerinte elsősorban Németországot és Lengyelországot kell meggyőzni. Abban nincs semmi meglepetés, hogy Rómában a francia, spanyol és olasz miniszter kiadott egy közös nyilatkozatot, mivel a három ország álláspontja mindig is nagyon közel volt egymáshoz a KAP-pal kapcsolatosan.

Megítélése szerint a Bizottság javaslatai „globálisan” jó irányba mutatnak, ugyanakkor az EP-képviselők jelentős része úgy véli, hogy a javasolt eszközök nem minden esetben megfelelők, másokra, messzebbre mutatókra van szükség. Olvasatukban az EU-nak minden lehető eszközzel meg kell védenie az európai mezőgazdaságot többek között a nem egyenlő feltételekkel működő, sokszor tisztességtelen konkurenciát jelentő külföldi versenytársaktól, nem engedhető meg, hogy az uniós agrárium a globális kereskedelmi alkudozások egyik áldozata legyen. Egyik megoldandó és sürgős problémának a versenyjogi előírások és a szakmaközi szervezetek mozgásterének összehangolását tartotta, álláspontja szerint tudni kell különbséget tenni a szakmaközi szervezetek közötti információcsere és a vállalati kartellek között, meg kell tudni különböztetni egy szövetséget működését a nagyvállalatokétól.

Germinal Peiro arra hívta föl a figyelmet, hogy Franciaországban aggasztó méreteket öltött a gazdaságok megszűnésének tendenciája és a még működők között is sajnálatosan sokan kénytelenek a megélhetésükhöz állami segélyhez (RSA) folyamodni. Számos régióban – így a saját megyéjében is – eltűnőben van az állattenyésztés és a gazdaságok szántóföldi kultúrákra való konverziója, aminek okát elsősorban a nagyon magas munkabér-költségekben látja – adatai szerint a gabonatermesztéshez képest az állattenyésztés munkaerő-igénye egy hektárra vetítve tízszeres, a kertészetben akár ötvenszeres is lehet. Ezért véleménye szerint arra kell uniós szinten is törekedni, hogy csökkenjenek a munkabérekre rakódó terhek, egyszerűsödjön a foglalkoztatás, csak így lehet érdemben csökkenteni uniós szinten is a munkanélküliséget. Támogatja Le Foll azon javaslatát, hogy „az első ötven hektár” az átlagosnál nagyobb támogatást kapjon, amivel érdemben segíteni lehet a munkahely-teremtést. Hallgatói hozzászólás formájában egy breton állattartó gazda (135 tejelő tehén) megjegyezte, az ország növénytermesztő jellegének erősödése nem lehetséges forgatókönyv, hanem már realitás, amit csak akkor lehet megfordítani, ha érdemi támogatást kap az állattenyésztés és ezen belül a

¹ François Hollande köztársasági elnök választási kampányában a mezőgazdasági kérdések egyik fő felelőse volt

munkahely-teremtés. Peiro szerint azért kell az első ötven hektárt támogatni, mert az állattenyésztés esetében ez köt le egy állandó és teljes munkaidőben alkalmazott munkaerőt – ellentétben a szántóföldi növénytermesztéssel, ahol ez 200 ha.

Egyetért a környezetvédelem erősítését szolgáló javaslatokkal, célozzák azok az ipart vagy a mezőgazdaságot. Elismerve, hogy a mezőgazdasági termelés is lehet környezetszennyező, támogatja az első pillérrel kapcsolatos zöldítési elképzeléseket, amikkel szerencsére összhangban vannak a technológiai fejlesztések is. Nem segíti viszont a környezetvédelmet a tejkvóták eltörlése, mivel az a termelés óhatatlan koncentrációját vetíti előre, annak minden, a környezetre gyakorolt negatív hatásával együtt.

Az „**A KAP 2013. után: akadály vagy esély a francia mezőgazdaságnak?**” címet² viselő kerekasztal, amit Jean Bizet, Manche megye szenátora³ és Marie-Lou Marcel, Aveyron megye nemzetgyűlési képviselője⁴ társelnökölte, két fő kérdésre keresett választ:

- biztosítható-e a KAP keretében a gazdasági és ökológiai szempontok együttes szem előtt tartása?
- a KAP politikai eszköz vagy egy politikai folyamat végeredménye?

Az első kérdéssel olyan területeket feszegettek a hozzászólók, mint pl. a környezetbarátabb KAP és ezen belül a fenntartható fejlődést és az adminisztrációs terhek csökkentése, a kellően ösztönző büntetések intézménye, vagy általában a KAP zöldítésének a termelékenységre gyakorolt hatása. Érintették a támogatások elosztásában várható változásokat, a termelői és szakmaközi szervezetek helyzetének megerősítését, valamint a szerződéskötések rendszerét és a termékpályák hosszának csökkentését, az egyes szereplők közötti erőviszonyok kiegyenlítését. Megkerülhetetlenek voltak az új KAP szociális aspektusai és szóba került az EU és az EU-tól délre lévő országok közötti együttműködés is.

Annak kapcsán, hogy a KAP politikai eszköz vagy egy politikai folyamat végeredménye, arra keresték a választ, hogy a reformmal vissza lehet-e adni az elvesztett legitimitást, kétségbe kell-e vonni a mezőgazdasági politika közösségi irányítását, hol vannak a piacszabályozásban a jó kompromisszumok, elegendő-e a KAP költségvetése az ambíciók megvalósításához?

Marie-Lou Marcel, Aveyron megye nemzetgyűlési képviselője arra hívta föl a figyelmet, hogy saját megyéjében a legjelentősebb foglalkoztató a mezőgazdaság, ezen belül is az állattenyésztés, köszönhetően a tejtermelésre berendezkedett juhtartó gazdaságok nagy számának. Átlagon felüli a pályakezdő fiatal gazdák száma, a bio-ban művelt terület nagysága. Szerinte a mezőgazdaság egyértelműen esély a francia gazdaság számára, erre jó példa, hogy az ágazat az Aveyron megyét is magában foglaló, az Airbus gyártásáról ismert Midi-Pyrénées régióban is a legnagyobb munkáltató, köszönhetően a speciális termelési struktúrával bíró kisgazdaságoknak. Elengedhetetlennek tartja viszont a környezetvédelem és az ökonómia „összebékítését”, viszont a végrehajtást tekintve a KAP előírásainak alkalmazásában széles mozgásteret és rugalmasságot kell adni az egyes tagállamoknak, hogy a saját adottságaikat minél jobban figyelembe lehessen venni. Ezt szolgálná a második pillér regionalizálása is, meggyőződése, hogy ezen keresztül lehet a KAP intézkedéseit a lehető leghatékonyabban alkalmazni.

Jean Bizet, Manche megye szenátora arra a paradoxonra hívta föl a figyelmet, hogy míg soha nem látott szintre sikerült emelni az élelmiszer-biztonságot, ugyanilyen mértékben nőtték a társadalom aggályai is ezen a téren – és a környezetvédelemmel kapcsolatosan is.

² la PAC d'après 2013 : contrainte ou levier pour l'agriculture française ?

³ az európai ügyi bizottság alelnöke

⁴ a mezőgazdasági és élelmiszerügyi bizottság véleményezője (rapporteur)

Megjegyezte, míg Európa a környezetvédelmet helyezi előtérbe, az USA éppen csökkenti a környezetvédelmi célú területeit annak érdekében, hogy a termelékenységet növelni lehessen, egyes országok pedig hatalmas földterületeket vásárolnak meg külföldön (pl. Kína Afrikában) annak érdekében, hogy saját lakosságuk élelmezés-biztonságát javítani tudják. Megjegyezte, a KAP-nak globális jelentősége van, nem volna szabad, hogy Európa elszalassza ezt a lehetőséget. Kérdésre válaszolta úgy vélte, Franciaország nincs lemaradásban Németországgal szemben, különösen azért, mivel ellentétben a német gazdákkal, a franciák nem a nyers mezőgazdasági terményekre (pl. silókukorica) alapozva állítják elő a biogázt, hanem hulladékokból, trágyából és egyéb, élelmezési célra semmilyen formában nem használható melléktermékből. A németországi gyakorlat viszont nagyon komoly kockázatokat hordoz magában, mivel az élelmiszer-termelésnek közvetlen konkurenciát jelentő területhasználaton alapul.

José Manuel Silva Rodriguez, főigazgató (Európai Bizottság - DG Agri) a római FAO-konferenciára utalva arra emlékeztetett, hogy a mezőgazdaság minden korábbinál fontosabb lett a világ számára. Szerinte a KAP reformjára tett javaslat-csomag az egyetlen lehetséges jó megoldás, amit lehet ugyan kritizálni, jobbra tenni, de nincs más opció, különösen a világban tapasztalható, Jean Bizet által is említett, egyfajta „neokolonizációnak” tekinthető folyamatok függvényében. Silva Rodriguez szerint a mezőgazdasági K+F fontossága megkérdőjelezhetetlen, ennek erősítése nélkül nem lehet érdemi választ adni a ez előttünk álló kihívásokra, ezért a Bizottság a mezőgazdasági kutatásokra korábban fordított források megháromszorozásáról döntött. A kutatás fontosságát és hasznosságát más ágazatok (pl. energetika) jól mutatják, aláhúzta, arra van szükség, hogy a kutatás valóban új ismereteket állítson elő és lehetőség legyen ezek minél hatékonyabb transzferére a termelés felé – a pénzeszközök egy része ezért kifejezetten a technológia-transzferet fogja támogatni. Megjegyezte, az eredmények alkalmazása során messzemenően figyelembe kell venni a maximális elővigyázatosság elvét, elkerülendő a környezeti vagy élelmiszer-biztonsági kockázatokat. Kifejezte abbéli, Dacian Ciolos-sal közös reményét, hogy az agrárkutatás támogatásával közelebb hozhatók egymáshoz a kutatók és a gazdálkodók.

Az állattenyésztés problémáival a hallgatóság részéről fölvetett aggodalmakkal kapcsolatosan elmondta, a Bizottság és a DG Agri tisztában van a nehézségekkel, de meg kell jegyeznie, hogy a kutatás az elmúlt évtizedekben alig foglalkozott a takarmányozás kérdésével, így nem is járult hozzá érdemben az ágazat hatékonyságának javításához, az állat-genetikai téren tapasztalható előrehaladás és kutatás önmagában kevés. Az ágazat helyzete azonban jóval túlmutat a K+F kérdéseken, mivel elválaszthatatlan a globális kereskedelmi kérdésektől (WTO) és a terményárak jelenleg tapasztalható hektikus ingadozásától – tette hozzá.

Éric Andrieu, EP-képviselő, az EP mezőgazdasági és vidékfejlesztési bizottságának tagja szerint ara van szükség, hogy a kohéziós és a mezőgazdasági politikák a lehető legszorosabb szinergiában legyenek, ezen keresztül lehet az egyes területeket a legeredményesebben fejleszteni.

Eric Allain, a DGPAAT⁵ főigazgatója szerint nem csak elkerülhetetlen a mezőgazdaságban az ökológiai és az ökonómiai hatékonyság „összebékítése”, a kettő valójában egymással együtt járó fogalom, mindkettőnek maximális létjogosultsága van a mezőgazdaságban. Meggyőződése, hogy a gazdálkodók saját jól fölfogott érdekükben maguk is figyelemmel kísérik saját munkájuk során a környezetvédelmi és gazdasági folyamatokat, jelenségeket, a politikának arra kell összpontosítani, hogy ezeket az egyéni kezdeményezéseket összefogja és

⁵ *Direction générale des politiques agricole, agroalimentaire et des territoires*, a mezőgazdasági minisztérium mezőgazdasági, élelmezési és vidékfejlesztési politikával foglalkozó főigazgatósága

ezekből a lehető legtöbb következtetést le lehessen vonni, ezek alapján kidolgozható legyen az „új mezőgazdasági termelés” stratégiája. Megjegyezte, egyetértenek a KAP Bizottság által javasolt zöldítésével, de a kilátásba helyezett eszközök szerintük nem alkalmasak ennek jó irányba mutató érvényesítésére, azok mesze nincsenek összhangban a francia elképzelésekkel és ambíciókkal. Többek között azért, mert a közösségi gondolkodás és akciók ösztönzése helyett „saját gazdaságukba zárja” a gazdákat, ami mindenképpen rontja a tervezett intézkedések hatékonyságát.

A hallgatóságból érkezett, az „első ötven hektárnak” adandó emelt összegű támogatás és a támogatások konvergenciájával kapcsolatos kérdésre válaszolva aláhúzta, Franciaország nincs egyedül a 27-ek között azzal az álláspontjával, hogy a konvergencia jelenlegi formában javasolt megvalósítása katasztrofális lenne az állattartásra nézve (a „társak” között említette Írországot, Portugáliát és Spanyolországot). Ezért a francia kormány és a mezőgazdasági tárca minden erejével azon lesz, hogy a *polyculture-élevage*-ban érintett gazdák érdekei ne sérüljenek.

Henri Brichart, a legnagyobb francia mezőgazdasági szakszervezeti szövetség, az FNSEA alelnöke arra hívta föl a figyelmet, hogy a KAP költségvetését minden körülmények között főt kell tartani, ellenkező esetben nem lehet megvalósítani azokat a célkitűzéseket, amik az uniós mezőgazdaság megőrzése és az európai élelmezési szuverenitás biztosítása érdekében elengedhetetlenek. A konvergencia kapcsán megjegyezte, az elképzelés jelenlegi formájában Franciaország és a francia gazdák számára olyan súlyos problémákat okozna, amik egyes régiókban gyakorlatilag ellehetetlenítenék a termelést annak minden szociális következményével együtt – a legveszélyeztetettebb kör a növénytermesztéssel és állattartással egyszerre foglalkozó gazdaságoké (*polyculture-élevage*).

A zöldítés szándékával alapvető problémájuk nincs, a javasolt végrehajtási móddal már annál inkább, mivel nem vesz figyelembe számos olyan tényezőt, ami elsősorban az állattartó gazdaságok szempontjából fontos lenne.

Jacques Pasquier, agrárpolitikai szakértő, a [Confédération paysanne](#) szakszervezet képviselője emlékeztetett arra, hogy a KAP céljai már a római egyezmény óta változatlanok, biztosítani kell a termelékenységet és a vidéki lakosság megfelelő színvonalú megélhetését, stabilizálni kell a piacokat. Ezzel szemben drámai módon lecsökkent a mezőgazdaságból élő vidéki népesség száma, jövedelme alatta marad az átlagos jövedelmi szintnek, a piaci stabilitás pedig gyakorlatilag nem létezik. Álláspontjuk szerint az elmúlt évtizedekben csak az egy mezőgazdaságban dolgozóra vetítve nőtt Európában a mezőgazdasági termelés, miközben megtermelt mennyiség már nem képes kielégíteni az uniós lakosság élelmiszer-szükségletét, az EU-nak mintegy 30 millió hektárnyi területen megtermelhető mennyiséget kell évente importálnia. Sajnálatosnak tartotta, hogy a produktivista szemlélet háttérbe szorította a mezőgazdaság eredeti célját, a vidéki lakosság körében való foglalkoztatottság biztosítását, ezzel ellentmondó, a helyi termékek helyi földolgozását és helyi munkavállalók alkalmazását ösztönző példákra csak elvétve van példa. A Confédération paysanne szerint a KAP-nak csak akkor van jövője, ha ezen keresztül megállítható a vidéki munkahelyek csökkenése, lendületbe hozható a gazdálkodói generációváltás és a fiatalok pályakezdése, megoldható a kis gazdaságok fönntmaradása és ösztönözhető a helyben történő hozzáadott-érték előállítás, valamint mindezek érdekében a természeti erőforrások fönnttartható módon történő használata.

Megjegyezte, a WTO-tárgyalások elmúlt évtizedei igazolták, hogy a WTO is tévedhet, a mezőgazdaságot pedig nem lehet a szabadkereskedelem prédájává tenni, ha így lenne, a világ nagyon sok, kedvezőtlen adottságú területén megszűnne a termelés annak minden, a világ élelmezés-biztonságára gyakorolt hatásával együtt.

Yvon Collin, Tarn-et-Garonne megye szenátora, az agrár-élelmiszeripari csoport tagja, az „élelmezési kihívás 2050-ben” (*le défi alimentaire à l’horizon de 2050*) jelentés szerzője saját választókörzetének tapasztalatai szerint a gazdálkodók az elmúlt évtizedekben magukévá tették a KAP-ot és megértették, hogy e nélkül ma Franciaországban a mezőgazdaság nem létezne, vagy legalábbis nem a mai formájában. Ezzel együtt tagadhatatlan, hogy a mai napig nem sikerült egy „tökéletes” támogatási rendszert kidolgozni és alkalmazni sem a tagállamok, sem a gazdaságok szintjén, miközben egyre újabb és újabb társadalmi, környezetvédelmi és ökonómiai kihívásokhoz kell alkalmazkodni.

Lucien Bourgeois közgazdász, a mezőgazdasági akadémia (Académie d’Agriculture) tagja inkább filozófiai szemlélettel foglalta össze az elhangzottakat, zárszóként arra hívta föl a figyelmet, hogy nincs igazuk azoknak, akik azt mondják, nincs semmilyen nemzeti mozgástér, mivel minden Brüsszelben dől el. Michel Barnier példája mutatja, mondta, hogy ha akarjuk, van lehetőségünk befolyásolni a brüsszeli döntéseket.

Somogyi Norbert, Párizs